

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС; СІМЕЙНЕ ПРАВО; МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

Олег Олександрович ПОСИКАЛЮК,
кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник лабораторії з проблем
адаптації цивільного законодавства України до стандартів ЄС
Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва
імені академіка Ф. Г. Бурчака
Національної академії правових наук України (м. Хмельницький),
вул. Театральна, 8, Хмельницький, 29000,
oleg.posikaljuk@gmail.com

УДК 347.121.2 (44+430+73+410)

ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА ФІЗИЧНИХ ОСІБ ЯК ОБ'ЄКТ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ В РОМАНСЬКІЙ, ГЕРМАНСЬКІЙ ТА АНГЛО-АМЕРИКАНСЬКІЙ СИСТЕМАХ ПРИВАТНОГО ПРАВА

Досліджується цивільно-правова охорона особистих немайнових прав фізичних осіб у романській, германській та англо-американській системах приватного права. Охарактеризовано спільні риси та відмінності приватноправової охорони особистих немайнових прав фізичних осіб на рівні різних правових сімей, систем приватного права та різних підходів у межах однієї системи приватного права. Визначено спільні риси закріплення та охорони особистих немайнових прав фізичних осіб у країнах західної традиції права. Зосереджено увагу на відмінностях, що характеризують цивільно-правову охорону особистісної немайнової сфери фізичної особи в романо-германській та англо-американській правових сім'ях, серед яких були названі відмінності на рівні системоутворюючих цінностей, у правовій природі особистих немайнових прав та на рівні механізму цивільно-правового захисту особистих немайнових прав. Беручи до уваги відносність зазначених відмінностей, аналізуються процеси зближення систем приватного права.

Ключові слова: особисті немайнові права фізичних осіб, романська система приватного права, германська система приватного права, англо-американська система приватного права.

Беззаперечним є твердження про те, що праву притаманна така властивість, як системність, об'єктивність якої обґрунтовується взаємозалежністю права та соціально-економічних чинників, конкретного історичного розвитку. У силу

зазначеного слід враховувати, що система норм, які закріплюють особисті немайнові права, є елементом іншої системи вищого рівня — галузі права, національного права загалом. А тому сутнісні властивості та якісно-кількісна характеристика системи особистих немайнових прав знаходяться в об'єктивному взаємозв'язку з особливостями системи права відповідної країни. У той же час процеси глобалізації зумовлюють необхідність зближення різних правових систем, у тому числі щодо закріплення та захисту особистих немайнових прав фізичних осіб, що може бути здійснено тільки на основі встановлення спільних та відмінних рис такого закріплення та захисту в різних системах приватного права.

Основу нашого дослідження складають як праці науковців, які досліджували системи приватного права на рівні загальної теорії порівняльного правознавства (Г. Дж. Берман, Р. Леже, М. Н. Марченко, В. В. Оксамитний, А. Х. Саїдов, Є. О. Харитонов), так і здобутки вчених, які розробляли проблематику особистих немайнових прав фізичних осіб (О. В. Кохановської, Р. О. Стефанчука, С. І. Шимон, А. Вестін, Х.-Й. Шрамм, Я. Шапп) та інші. Разом з тим необхідно вказати на відсутність порівняльно-правового дослідження цивільно-правової охорони особистих немайнових прав фізичних осіб на рівні різних систем приватного права.

Завдання дослідження — визначити спільні та відмінні риси цивільно-правової охорони особистих немайнових прав фізичних осіб у романській, германській та англо-американській системах приватного права.

Тому дослідження особливостей цивільно-правової охорони особистих немайнових прав у різних правових системах будемо здійснювати виходячи з їх багаторівневої класифікації принаймні на рівні правової традиції, правової сім'ї та системи приватного права.

Під західною традицією права на основі вчення Г. Дж. Бермана слід розуміти взаємопов'язану сукупність правових установ та процедур, правових цінностей та правових понять, правосвідомість так само, як систему правових норм та процес їх реалізації як елементи культури народів Західної Європи, об'єднаних спільністю історії соціально-політичних перетворень, послідовністю та спадковістю розвитку права [1, с. 19–25]. Для країн західної традиції права характерна низка спільних рис, серед яких у контексті нашого дослідження слід зазначити такі: втілення ідей вчення природного права та особистісний підхід; поняття справедливості, рівності і свободи волевиявлення; автономія особистості в суспільстві; невтручання держави в особисте життя [2, с. 17]; формулювання ідеї центрального становища приватної особи у системі правового регулювання, визнання суверенітету приватної особи [3, с. 271].

Романо-германська та англо-американська правові сім'ї поряд із подібними та спільними рисами, які дають можливість об'єднати їх у межах західної правової культури, характеризуються низкою особливостей, яким, зрештою, в працях сучасних дослідників приділяється достатньо уваги [2, с. 18–21]. Тому зосередимось на відмінностях, що характеризують цивільно-правову охорону особистісної немайнової сфери фізичної особи, серед яких, на нашу думку, слід щонайменше назвати такі. По-перше, відмінності на рівні системоутворюючих цінностей — є дві базові системи цінностей: з одного боку, в Європі таким благом виступає людська гідність, якій загрожує, перш за все, діяльність засобів масової інформації; з іншого, — приміром, в Америці таким благом виступає свобода, яка, в першу чергу, потребує захисту від втручання з боку держави. Вказані цінності засновані на глибоко вкорінених соціально-політичних ідеалах, історія яких бере свій початок в епоху революцій кінця вісімнадцятого століття [4, с. 1219]. Пояснити це можна на прикладі свободи слова, сутність і значення якої визнається як прояв спільності романо-германського та англо-американського права; водночас простежується різне ставлення до такого феномену. У континентальній Європі свобода слова розглядається в контексті багатьох інших однопорядкових з нею прав і свобод як такий атрибут демократії, який може бути обмежений без шкоди для громадянського суспільства

за різних обставин. На противагу цьому представники англо-американського права надають свободі слова виключну роль, вважаючи її та пов'язані з нею права такими, що не підлягають будь-якому обмеженню [5, с. 7]. Ці відмінності, безумовно, мають відносний характер, і кожна із зазначених цінностей знаходить свій захист в обох правових сім'ях, але впливають на встановлення балансу між протидіючими інтересами. По-друге, відмінності правової природи особистих немайнових прав: у романо-германській правовій сім'ї особисті немайнові права розуміються як суб'єктивні цивільні права, які розглядають людину як фізичну і духовно-моральну істоту та гарантують їй розвиток своєї особистості. Натомість в англо-американському праві охорона особистої немайнової сфери людини здійснюється на основі деліктного права (*Tort Law*) [6, с. 531]. Право на приватність, яке знаходить визнання в американському праві, сприймається при цьому в основному як право з негативним змістом [7]. По-третє, відмінності механізму цивільно-правового захисту особистих немайнових прав: обидві правові сім'ї передбачають цивільно-правову позадоговірну відповідальність за втручання в особисте життя, але при цьому використовуються різні підходи. Якщо в романо-германському праві в певних варіаціях закріплено принцип генерального делікту, який також охоплює й шкоду, завдану порушенням особистих немайнових прав, то в англо-американському праві застосовується принцип сингулярних деліктів, при яких цивільно-правова відповідальність за втручання в особистісну немайнову сферу може наставати лише за наявності умов, передбачених одним із поіменованих деліктів, які, як правило, створюються судовим прецедентом [8, с. 556–558]. Разом з тим вказані відмінності романо-германської та англо-американської правової сім'ї не є абсолютними, а тому з урахуванням спільної цивілізаційної основи необхідно вказати на процеси їх зближення. Цьому сприяють два фактори: європеїзація англійського права — проникнення норми та інститутів континентального права в систему загального права в силу членства Великої Британії в Європейському Союзі; американізація континентального права — вплив загального права в особі американської правової системи на романо-германське право [5, с. 10–12]. Щодо цивільно-правової охорони особистих немайнових прав вказаних правових сімей, то їх зближення можливе щонайменше на двох рівнях: основоположних прав людини та умов притягнення та звільнення від цивільно-правової відповідальності за їх порушення.

Закріплення та охорона особистих немайнових прав фізичних осіб у кожній окремій країні залежить також від того, до якої системи приватного права вона належить. У межах західної традиції права виділяють романську, германську та англо-американську (іноді її називають англо-саксонською) системи приватного права [9, с. 24]. При цьому ми використовуємо репрезентативний підхід, при якому спробуємо виділити так звані родовідні, або материнські, правові системи, де вперше були створені оригінальні правові рішення, що в подальшому отримали географічне поширення серед так званих дочірніх (реципієнтних) правових систем [10, с. 120]. Грунтуючись на підході Р. Леже, який виділяє три основні правові системи, вплив яких визнається одностайно (англійське, французьке та німецьке право [11, с. 6]), та враховуючи вплив американського права в другій половині двадцятого століття [12], спробуємо дослідити цивільно-правову охорону особистісної немайнової сфери фізичної особи на прикладі таких правових систем, як Федеративної Республіки Німеччини, Французької Республіки, Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії, а також Сполучених Штатів Америки.

Закріплення особистих немайнових прав у романській та германській системах приватного права має низку відмінностей, серед яких слід виділити, на нашу думку, дві основні. По-перше, відрізняється підхід щодо розуміння кількісного складу особистих немайнових прав фізичних осіб. У германському приватному праві закріплена моністична концепція особистих немайнових прав, яка проявляється у визнанні загального особистого немайнового права (*allgemeine Persönlichkeitsrecht*). На противагу цьому романській системі приватного права притаманна плюралістична

концепція особистих немайнових прав, яка полягає у закріпленні множини взаємопов'язаних та диференційованих прав особистості (*droits de la personnalité*). По-друге, відмінним є визначення правової природи можливості комерційного використання ознак індивідуальності. Моністичний підхід, відповідно до якого ця можливість охоплюється змістом активних правомочностей загального особистого немайнового права, застосовується у германському приватному праві. Дуалістичний підхід, який передбачає виокремлення парних прав, особистого немайнового права та майнового права на комерційне використання, наприклад, право на зображення та право із зображення, властивий романській системі права.

Разом з тим необхідно зазначити, що цивільно-правова охорона особистісної немайнової сфери може набувати значних відмінностей у країнах однієї системи приватного права. У цьому аспекті слід згадати два підходи щодо особистих немайнових прав, що поширені в англо-американському праві. Перший підхід, започаткований у США, полягає у визнанні спеціального права, спрямованого на захист особистісної немайнової сфери — права на приватність (*Right to Privacy*), та відокремленого від нього права на комерційне використання ознак індивідуальності (*Right of Publicity*). Другий підхід, що досі переважає у праві Великої Британії, заперечує необхідність визнання права на приватність та відповідно створення спеціальних норм про деліктну відповідальність за його порушення. Натомість цивільно-правова охорона особистісної немайнової сфери здійснюється за допомогою розширювального тлумачення існуючої системи деліктів.

У сучасному світі відбувається глобальний процес взаємодії правових систем, наслідком якого є їх зближення. Такі процеси відбуваються також на рівні правових систем приватного права та можуть мати регіональний характер, зокрема виділяють європеїзацію приватного права, під якою розуміють зближення національних систем законодавства держав-членів Європейського Союзу [13]. Це повною мірою стосується систем приватного права й у частині закріплення особистих немайнових прав. Вважаємо за потрібне вказати на найактуальніші, на нашу думку, форми зближення цивільно-правової охорони особистісної немайнової сфери фізичної особи в межах європейського правового простору на рівні Ради Європи та Європейського Союзу.

Перш за все необхідно зазначити, що значна кількість конвенцій Ради Європи стосується особистих немайнових прав. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року [14] закріплює низку прав, які спрямовані на забезпечення як природного існування людини (наприклад, право на життя, свободу, недоторканність, сім'ю), так і соціального буття людини (право на повагу до свого приватного і сімейного життя, до свого житла і кореспонденції). Конвенція про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних 1981 [15] року забезпечує на території держав-учасниць для кожної особи, незалежно від її громадянства або місця проживання, дотримання її прав й основоположних свобод, зокрема її права на недоторканність приватного життя, у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних, що її стосуються. Конвенція про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини: Конвенція про права людини та біомедицину 1997 року [16] спрямована на захист гідності і тотожності всіх людей та гарантування кожній особі (без дискримінації) повагу до її недоторканності та інших прав і основних свобод щодо застосування біології та медицини.

Уніфікація приватного права в межах Європейського Союзу може здійснюватись одним із таких способів: прийняття "одноманітного закону" (*loi uniforme*) через інкорпорацію загального й усунення особливого у національному законодавстві країн-членів; "директивний" та "регламентарний" способи уніфікації національного законодавства через використання наднаціональних інструментів (директиви, регламенти та рішення в праві ЄС), що, по суті, є фрагментарною уніфікацією договірних прав; рекомендаційний спосіб уніфікації через прийняття "типового закону"; "еклектична" систематизація шляхом створення "єдиного зводу законів"; узгодження національних систем права на основі рецепції *jus commune*

або створення нової універсальної доктрини загальноєвропейського права; зближення вже чинного законодавства через уніфіковане його тлумачення [13]. Важливою формою уніфікації приватного права Європейського Союзу є прийняття директив. Найбільш значущою в плані нашого дослідження є Директива Європейського Парламенту і Ради ЄС “Про захист фізичних осіб при обробці персональних даних і про вільне переміщення таких даних” від 24 жовтня 1995 р. [17]. Цей документ передбачає захист основних прав і свобод фізичних осіб і особливо їхнє право на невтручання в особисте життя при обробці персональних даних шляхом визначення загальних правил законності такої обробки. Директива зумовила відповідні зміни на рівні національного законодавства членів Європейського Союзу, що пізніше буде продемонстровано на прикладі права Німеччини, Франції, Великої Британії. Більше того, зазначається вплив директиви на країни, що не входять до складу Європейського Союзу, оскільки ст. 25 забороняє передачу до іншої країни персональних даних, що проходять обробку чи призначені для проходження обробки після передачі, доки в такій країні не буде гарантовано належний захист персональних даних [18, с. 334].

Останнє десятиліття відзначається тенденціями посилення процесів європеїзації приватного права, які беруть свій початок від ідеї уніфікації матеріального, процесуального цивільного права і колізійного приватного права країн-членів Європейського Союзу, яка виникла у 60–х роках ХХ ст. [13]. Результатами цього стало створення Принципів європейського договірного права (*Principles of European Contract Law — PECL*), робота щодо формування пан-європейської кодифікації приватного права, розробка Проекту Загальної системи підходів (*Draft Common Frame of Reference — DCFR*). Останній з названих документів цікавить нас у межах цього дослідження, оскільки включає низку положень про цивільно-правову відповідальність за шкоду, завдану порушенням особистих немайнових прав фізичних осіб.

Значення проекту Загальної системи підходів у виробленні єдиної європейської правової політики щодо цивільно-правової охорони особистих немайнових прав можна розкрити через його положення. Особистісна немайна сфера людини стає об’єктом правового захисту, в першу чергу, на рівні основних принципів проекту: свободи, безпеки, справедливості та гарантованості. При цьому термін “принципи” в проекті тлумачиться як синонім норм, правил, які не мають обов’язкової сили, аналогічно до того, як такий термін використовується в подібних документах, таких як Принципи УНІДРУА або Принципи європейського договірного права [19, с. 41]. Так, одними із елементів принципу безпеки виділяють захист людини та захист основоположних прав людини. Захист людини становить особливу проблему позадоговірної відповідальності. Права людини на фізичне благополуччя (здоров’я, особисту недоторканність, свободу) мають фундаментальне значення так само, як інші права людини, зокрема право на гідність із заборонаю дискримінації та поведження чи покарання, що принижують людську гідність. Шкода, завдана особі, охоплює втрати майнового та немайнового характеру, які підлягають компенсації. Інститут позадоговірної відповідальності відповідно до проекту також виконує функцію забезпечення горизонтального захисту прав людини, тобто захисту у відносинах між фізичними особами та іншими суб’єктами приватного права. Такий захист забезпечується за допомогою позовів про компенсаційно-відновлювальні способи, але не обмежується ними. Коли це можливо, шкоду краще попередити, ніж потім відшкодувати, тому положення проекту передбачають право особи у разі загрози завдання їй шкоди застосовувати превентивно-присікальні способи захисту [20].

Основний зміст проекту становлять норми, які за своєю природою належать до модельних норм. Таке позначення цих норм вказує на те, що вони не мають юридичної сили і представляють собою м’яке право (*soft law*), подібно до норм, що входять до Принципів європейського договірного права, інших аналогічних

джерел [19, с. 47]. У контексті цивільно-правової охорони особистих немайнових прав норми проекту встановлюють позадоговірну відповідальність за шкоду, завдану втручанням в особистісну немайнову сферу фізичної особи. Окрім загальної характеристики умов деліктної відповідальності, норми проекту передбачають низку підстав настання обов'язку компенсувати шкоду, завдану внаслідок порушення особистих немайнових прав. Таким чином, проект намагається встановити баланс між генеральним деліктом, традиційним для романської системи приватного права, та партикулярним підходом, притаманним для англо-американської системи приватного права. Такий підхід має свої позитивні риси, оскільки згладжує основну відмінність європейського правового простору [21]. Одночасно проект встановлює випадки звільнення від позадоговірної відповідальності, одним із яких є охорона суспільних інтересів, це означає, що не підлягає відшкодуванню шкода, завдана при необхідному захисті основоположних цінностей демократичного суспільства, особливо коли шкода завдана поширенням відомостей через засоби масової інформації.

Необхідно відмітити вплив проекту Загальної системи підходів на правову дійсність, який здійснюється на таких рівнях: на доктринальному — проект став предметом наукових досліджень як у Європейському Союзі, так і за його межами; правотворчому — проект вважають стратегічною законодавчою ініціативою, яка буде майбутню правову політику Європейського Союзу [22, с. 46]; правозастосовному — положення проекту можуть бути враховані при здійсненні казуального тлумачення. Більше того, проект представлено як додатковий інструмент, який на основі “*opt-in*” рішення може бути обраний сторонами як право, застосоване до їх правовідносин [23, с. 58]. Отже, проект Загальної системи підходів вносить свій вклад у процес гармонізації та неформальної європеїзації приватного права.

Таким чином, особистісна немайнова сфера фізичної особи є належним об'єктом цивільно-правової охорони в романській, германській та англо-американській системах приватного права. Належність вказаних систем до західної традиції права зумовлює наявність у них спільного зерна, закладеного ідеями природного права та принципом антропоцентризму. Одночасно це не заперечує присутність специфічних рис у підходах до цивільно-правової охорони особистих немайнових прав у кожній із зазначених систем приватного права, що, в свою чергу, робить можливими та необхідними порівняльно-правові дослідження на предмет встановлення однакових і відмінних рис зазначеної охорони. Зазначені відмінності в закріпленні та охороні особистих немайнових прав фізичних осіб не мають абсолютного характеру. А тому взаємодія правових систем загалом та конвергенція романо-германської та англо-американської правової сім'ї зокрема не могли не позначитись на процесах зближення в цивільно-правовій охороні особистої немайнової сфери фізичної особи.

Список використаних джерел

1. Берман, Г. Дж. Западная традиция права: эпоха формирования [Текст] / Г. Дж. Берман / пер. с англ. — [2-е изд.]. — М. : Изд-во МГУ ; Издательская группа ИНФРА·М — НОРМА, 1998. — 624 с.
2. Оксамытний, В. В. Правовые системы современного мира: проблемы идентификации. — Открытая лекция [Текст] / Оксамытний В. В. — К., М., Симферополь : Институт государства и права им. В. М. Корецкого НАН Украины; Логос, 2008. — 36 с. — (Серия научно-методических изданий “Академия сравнительного правоведения”. — Вып. 10)
3. Харитонов, С. О. Порівняльне право Європи. Основи порівняльного правознавства: Європейські традиції [Текст] / О. І. Харитонova, С. О. Харитонов. — [вид. 2-ге, доп.]. — Х. : Одисей, 2006. — 624 с.
4. Whitman, J. The Two Western Cultures of Privacy: Dignity Versus Liberty [Text] / James Q. Whitman // The Yale Law Journal. — 2004. — Vol. 113. — Is. 1153. — P. 1151–1221.

5. *Марченко, М. Н.* Конвергенция романо-германского и англо-саксонского права: открытая лекция [Текст] / М. Н. Марченко. — К., Симферополь : Институт государства и права им. В. М. Корецкого НАН Украины; Логос, 2007. — 36 с. — (Серия научно-методических изданий “Академия сравнительного правоведения”. — Вып. 1)
6. *Neethling, J.* Personality rights [Text] / Johann Neethling // Elgar Encyclopedia of Comparative Law / Edited by Jan M. Smits. — Cheltenham : Edward Elgar Publishing Limited, 2006. — P. 530–547.
7. *Eltis, K.* Can the Reasonable Person Still Be “Highly Offended”? An Invitation to Consider the Civil Law Tradition’s Personality-Rights Based Approach to Tort Privacy / K. Eltis [Electronic Resource] Social Science Electronic Publishing, Inc. — URL : http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1304653.
8. *Осакве, К.* Сравнительное правоведение: схематический комментарий [Текст] / К. Осакве. — М. : Юристъ, 2008. — 830 с.
9. *Харитонов, Є. О.* Деякі питання класифікації європейських систем приватного права [Текст] / О. І. Харитонова, Є. О. Харитонов. — К., Симферополь : Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України ; Логос, 2007. — 27 с. — (Серія науково-методичних видань “Академія порівняльного правознавства”. — Вип. 7)
10. *Саидов, А. Х.* Сравнительное правоведение (основные правовые системы современности) [Текст] : учебн. / А. Х. Саидов / под ред. В. А. Туманова. — М. : Юристъ, 2000. — 448 с.
11. *Леже, Р.* Великие правовые системы современности: сравнительно-правовой подход [Текст] / Раймон Леже ; пер. с фр. [Грядов А. В.]. — М. : Волтерс Клувер, 2009. — 584 с.
12. *Wiegand, W.* The Reception of American Law in Europe [Text] / W. Wiegand // The American Journal of Comparative Law. — 1991. — № 2. — P. 229–248.
13. *Гайдулін, О.* Основні напрями “європеїзації” контрактного права та перспективи приєднання до неї України / Олександр Гайдулін // Юридичний журнал. — 2008. — № 11 [Електронний ресурс] Юстиніан. — URL : <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3063>.
14. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms) від 04.11.1950 р. [Текст] // ОВУ. — 2006. — № 32. — Ст. 2371.
15. Конвенція про захист осіб у зв’язку з автоматизованою обробкою персональних даних (Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data) від 28.01.1981 р. [Текст] // ОВУ. — 2010. — № 58. — Ст. 1994.
16. Конвенція про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини : Конвенція про права людини та біомедицину від 04.04.1997 р. [Електронний ресурс] Верховна Рада України. Законодавство України. — URL : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_334.
17. Про захист фізичних осіб при обробці персональних даних і про вільне переміщення таких даних : Директива 95/46/ЄС Європейського Парламенту і Ради від 24.10.1995 р. [Електронний ресурс] Верховна Рада України. Законодавство України. — URL : zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_242.
18. *Bygrave, L.* Privacy protection in a global context — a comparative overview [Text] / Lee A. Bygrave // Scandinavian Studies in Law. — 2004. — Vol. 47. — P. 319–348.
19. *Комаров, А. С.* “Европеизация” частного права в рамках ЕС и ее значение для развития частного права в Российской Федерации [Текст] / А. С. Комаров // Актуальные вопросы российского частного права : сб. ст., посвященный 80-летию со дня рождения проф. В. А. Дозорцева / Исслед. Центр частного права. — М. : Статут, 2008. — С. 36–49.
20. Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law — Draft Common Frame of Reference, Interim Outline Edition / ed. by Christian von Bar, Eric Clive and Hans Schulte-Nölke [Electronic Resource] Thuisblad van Matthias E. Storme. — URL : www.storme.be/2009_02_DCFR_OutlineEdition.pdf.
21. *Wagner, G.* The Law of Torts in the Draft Common Frame of Reference / Gerhard Wagner [Electronic Resource] Social Science Electronic Publishing, Inc. — URL : http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1394343.
22. *Стефанчук, Р. О.* Шляхи реформування цивільного законодавства [Текст] / Р. О. Стефанчук // Університетські наукові записки. — 2009. — № 3 (31). — С. 43–50.

23. Prantl, D. Ukraine's struggle for harmonization of consumer contract law with provisions of EU law [Text] / Desiree Prantl // Порівняльно-правові дослідження. — 2009. — № 1. — С. 52–58.

Надійшла до редакції 20.12.2013

Посикалюк О. А. Личные неимущественные права физических лиц как объект гражданско-правовой охраны в романской, германской и англо-американской системах частного права

Рассматриваются проблемы гражданско-правовой охраны личных неимущественных прав физических лиц в романской, германской и англо-американской системах частного права. Охарактеризованы общие черты и отличия частноправовой охраны личных неимущественных прав физических лиц на уровне разных правовых семей, систем частного права и разных подходов в пределах одной системы частного права. Определены общие черты закрепления и охраны личных неимущественных прав физических лиц в странах западной традиции права. Сосредоточено внимание на отличиях, характеризующих гражданско-правовую охрану личной неимущественной сферы физического лица в романо-германской и англо-американской правовых семьях, среди которых были названы отличия на уровне системообразующих ценностей в правовой природе личных неимущественных прав, и на уровне механизма гражданско-правовой защиты личных неимущественных прав. Принимая во внимание относительность отмеченных отличий, анализируются процессы сближения систем частного права.

Ключевые слова: личные неимущественные права физических лиц, романская система частного права, германская система частного права, англо-американская система частного права.

Posykaliuk, O. O. Personal Non-Property Rights of Natural Person as Object of Civil Protection under the Romanic, Germanic and Anglo-American Private Law Systems

Research deals with the civil Protection of the Personal Non-Property Rights of Natural Person under the Romanic, Germanic and Anglo-American private law systems. The general features and differences of civil Protection of the Personal Non-Property Rights of Natural Person under different legal systems, private law systems and different approaches in the range of the same private law system are characterized. In particular, the general features embodying in the laws and protection of the personal non-property rights of natural persons in the countries of Western legal tradition are ascertained. The author in addition pays attention to differences, which characterize the civil protection of personality non-property sphere of natural persons in Roman-Germanic and Anglo-American legal families among which, there were the named differences: at the level of system creating values; in the legal nature of the personal non-property rights; mechanism of civil legal protection of the personal non-property rights. Taking into consideration the relativity of the noted differences, the processes of convergence of the legal systems are analysed.

Keywords: personal non-property rights of natural person, Romanic private law system, Germanic private law system, Anglo-American private law system.

